

ságot a gyávasággal, a testvériséget a sovínizmussal, a szabadságot a rabsággal, az egyenjogúságot a dominációval.

Ez a pozitív erkölcsi hagyaték ma kiapadhatatlan forrása az új szocialista értékeknek. Ugyanakkor a szocializmus építése közben is jelentkeznek új értékek, amelyek to-

vábbfejlesztése az igazi forradalmárnak alapvető kötelessége.

Hogyan lehet erősíteni, fejleszteni a pozitív értékeket? Erre a kérdésre a szerző csak egy helyes választ lát. Tudatosan és kitartóan kell dolgozni az egész társadalom anyagi, kulturális és erkölcsi felvirágoztatásáért.

ÁGOSTON ANDRÁS

NAGY BETEGÜNK KIS DIAGNÓZISA

SZÖLLŐSI GYULA: *A Palicsi-tó elhalása és felújítása.*

A Palicsi-tó felújításának bizottsága, Szabadka, 1973.

Ha valaki ma kitéved az egykori Palicsi-tó vigasztalan partjaira, elmerenghet a mulandóságon. Kissé hitetlenkedve idézheti azokat az időket, amikor Szabadka még lovairól, nagy eszem-izomairól és persze elsősorban a közelében fekvő Palicsfürdőről volt nevezetes. Amikor az üdülni vagy gyógyulni vágyó vendégek még tömegesen keresték fel.

Mi maradt számunkra ebből az óriási tóból? Milyen sorscsapás érte? Milyenek a kilátásai?

Ezekre a kérdésekre kapunk választ Szöllősi Gyulanak, a biológiai tudományok magiszterének szakavatott tollából. A kis méretű könyvecske nem terjedelmes, de mindazt magában foglalja, amit ma a Palicsi-tóról tudnunk kell, tudni illik.

A két utolsó fejezettől eltekintve, amelyek a fürdőtelep múltjáról, illetőleg jövőjéről szólnak, a mű két, terjedelemre nézve egyenlő részre oszlik. Az első a tó általános ismertetésével foglalkozik, a második pedig a szanálás, a gyógyítás problematikáját tárgyalja. Az egészet a Palicccsal foglalkozó tudományos irodalom jegyzéke zárja le, amelynek jó része csak kéziratban van meg. Ezt nem mint a tárgyalt mű fogyatékoságát említjük, hanem mint a szabadkai állapotokra jellemző adatot.

A könyv első részének különösen színes, megnyerő fejezete az, amelyikben Szöllősi a tó környékének növényvilágát mutatja be. A sok gyönyörű virágnév szinte poétikusan hangzik. Ez a rész egyébként nemcsak a biológustudóst érzékelteti, hanem a verbeli természetjárót is. Nyilván ebből ered az a közvetlen, könnyed előadásmód is, amellyel a könnyűnek semmiképpen sem mondható témát az olvasó elé tárja. A Palicsi-tó a könyvecske olvasása közben szinte lapról lapra elevenedik meg. Lényének számunkra eddig ismeretlen részleteivel szinte »érező«, élő eggyeddé alakul. Sajnáljuk, már-már fájdalmas szomorúsággal az egykor tiszta, élettől nyüzsgő tavat, amely a felduzzadt Szabadka áldozata lett; no meg egy kicsit a városvezetők áldozata is, mert — mint olvassuk — »az első elképzelést a szennyvíztisztításról már 1904-ben lefektették«.

Van ennek az írásnak még egy nagyon megbecsülendő erénye: a szerző jó stílusérzéke. Talán éppen ezért bántják annyira az olvasó szemét a nem számos, de annál bosszantóbb sajtóhibák. Szépséghibának lehetne azt is felróni, hogy a Ludas-tó nevének írása esetében nem következetes az író; a helyes Ludas-tó helyett többször fordul elő

a Ludasi-tó alak is, miközben a Csík-ér helyett nem ír Csíki-eret. De ez nem sokat ront az összbenyomáson.

Az pedig mindenképpen nagyon jó. Még akkor is, ha egyes részekben át lehet érezni annak az óriási tétnek a hatását, amely a Palicsi-tóval kapcsolatos nagy beruházások politikai vetületéből ered. Feltehetően innen az a lapszus is, amely folytán csak periferikusan említi (a 25. oldalon) a Csík-eret mint a szennyvízkérdés megoldásának egyik módozatát, habár, ha jól tudjuk, az elmúlt évtized dereka táján egy levezető csatorna építéskor elég nagy beruházások is történtek. Egyébként erről tanúskodik az az épület is, amely a közkörház és a Sándor közötti laponson elhagyatva még ma is áll.

Szöllösi tökéletesen ismeri a Palicsi-tó problematikáját és a többi vele kapcsolatos történetét. Ezért, a könyv elolvasása után — ezt is le kell jegyezni — az olvasóban két kérdés merül fel:

1. Most még inkább meggyőződünk a Palicsi-tó fontosságáról mint földrajzi, biológiai (!) és más tényezőről. Viszont még csak utalásokat sem találtunk arra, hogy az illetékesek biológiai állomás létesí-

tésére gondolnának. Pedig, tanulva az eddigieken, és tekintetbe véve a ma még élő, de egyre romló Ludas-tavat, nem kellene szem elől téveszteni egy ilyen intézkedést.

2. A könyv 28. oldalán arról értesülünk, hogy egyes problémák megoldásakor nagyon érezhető meghatározott tudományos vizsgálatok hiánya. 1973-ban, két évvel a tó lecsapolása után például nem ismerjük még megnyugtatóan a tó víz-háztartását! A 37. oldalon az áll, hogy: »az ...átfogó vizsgálatok mind ahhoz a végkövetkeztetéshez vezettek, hogy ...az iszap nem maradhat a tóban«. Ezzel szemben nemrég olyan javaslat hangzott el, hogy az iszapot, gyógyerejére való tekintettel, talán mégsem kellene bántani. Nem volt egy kicsit elhamarkodott dolog már 1971-ben radikálisan hozzányúlni a Palicsi-tóhoz?

A könyv nagyon hasznos és érdekes munka. Talán kissé korábban kellett volna megjelennie.

Szép, megkapó külseje és szerkesztése Szilágyi Gábor munkáját dicséri.

Ugyanez a mű, mint ikerkiadvány, fordításban, szerbhorvát nyelven is megjelent.

SZEKERES LÁSZLÓ